

Звіт за результатами опитування «Японсько-українська практична транскрипція»

10 жовтня 2025

*Ініціатор і автор проєкту – Дементьєва Т. С.,
Кафедра корейської і японської філології
Київського національного лінгвістичного університету,
за підтримки Всеукраїнської асоціації викладачів японської мови*

На сьогодні питання уніфікації та затвердження стандартів японсько-української практичної транскрипції (далі – ЯУПТ) ще остаточно не вирішене. Протягом останніх років градус обговорень теми ЯУПТ поступово підвищується у колах і фахівців, і пересічних користувачів (читачів, глядачів, журналістів тощо); як серед теоретиків, так і серед практиків, оскільки посилення українсько-японських зв'язків і постійне зростання кількості японсько-українських перекладів зумовлює й ширше застосування практичної транскрипції, зокрема, японських власних назв і реалій. Це стало поштовхом до проведення таких заходів, як:

- науковий семінар «*Проблеми академічної практичної української транскрипції японської мови*», організований Інститутом сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України (26 вересня 2024);
- всеукраїнський круглий стіл «*Проблеми академічної української транскрипції японської мови*», організований у Київському столичному університеті ім. Б. Грінченка (10 грудня 2024).

Крім того, протягом 11–12 листопада 2025 заплановано проведення наукової конференції «*Лексика східного походження в українській мові: теоретичні й прикладні аспекти відображення власних і загальних назв*» за участі Національної академії наук України, Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Інституту сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України, Національної комісії зі стандартів державної мови та Національної асоціації українців.

У продовження цієї роботи, з метою збору даних щодо поточного стану використання ЯУПТ українцями, які дотичні до роботи з японською мовою, ми ініціювали проведення онлайн-опитування, що тривало з 17 грудня 2024 до 31 січня 2025. Розроблений опитувальник містив 46 (38 обов'язкових та 7 додаткових) питань. На вибір до кожного питання була запропонована низка відповідей, що базується на вже існуючих підходах чи пропозиціях українських японознавців (1918 – 2024), а також після кожного питання було подане поле для коментарів.

Щиро дякуємо усім колегам, які приділили свій час нашому опитуванню!

Важливі зауваження:

1. Це опитування не є голосуванням за той чи той підхід, але було покликане:

1) зібрати й висвітлити суспільні думки, позиції й пропозиції японців, українців та фонетиків, дослідників, викладачів, професійних перекладачів, студентів і тих, хто активно співпрацює з Японією, які б стали поштовхом до подальших обговорень;

2) охопити якомога більше проблемних аспектів у питанні уніфікації ЯУПТ, оскільки певна частина їх досі активно не обговорювалася (це також зумовило певну перевантаженість анкети, що могло відштовхнути деяку кількість потенційних респондентів).

2. До кожного питання ми дібрали певну кількість прикладів суто для візуалізації правила, тож не всі наведені слова є власними назвами чи реаліями, що зумовило певну

кількість відгуків від респондентів про недоцільність таких прикладів. Однак, на наше переконання, правило, яким би воно не було, має бути застосовним до будь-якого слова, яке тільки можливо віднайти в мові. Відповідно, якщо правило сформульоване й зафіксоване, пізніше його можливо застосувати вже до будь-якої власної назви, реалії, терміна, авторської цитати тощо, які зможуть виникнути у перекладах. Так, наприклад, якщо можливо визначити правило передачі довгого голосного /i/ в дієслові 用いる (наприклад, «мочі́ру»), то стане можливим застосувати його й до слова зі схожою структурою серед власних назв – 新潟 (префектура «Ні́їгата»); якщо допустити доцільність йотування у збігу голосних /ie/ у слові 見える («мі́єру» чи «мі́єру»), так само буде можливим і записати, припустімо, назву коміксу манга «富江» («Томіе» чи «Томіе») тощо.

3. В цьому опитуванні ми свідомо обмежили кількість запропонованих прикладів, не враховували застосування правила дев'ятки, правила вживання м'якого знака тощо, оскільки спиралися лише на вже існуючі підходи. Питання впливу правил Українського правопису (2019) на особливості ЯУПТ є недостатньо вивченим і, на наш погляд, заслуговує на окреме дослідження. Разом із тим, усі розроблені на сьогодні українськими японознавцями системи порушують ті чи ті норми, й, відповідно, розширення кількості запропонованих варіантів із урахуванням і правописних норм змусило б уже перевантажену анкету стати ще більш перевантаженою.

4. За потреби з демонстративною метою деякі мори у прикладах, що не стосувалися обговорення, були записані різними відповідниками на наш розсуд.

5. Майже в усіх питаннях деяка кількість респондентів обирала по два варіанти відповідей. В таких випадках ми зараховували по одному балу до кожного з обраних респондентом варіантів. Отже, загальна сума відповідей може дорівнювати більше, ніж 53, а сума відсотків – більше, ніж 100.

6. В коментарях і зауваженнях респондентів, що наводяться курсивом чи в таблиці останнього пункту, збережено авторську орфографію та пунктуацію.

I. Вступ.

В запропонованому опитуванні взяли участь 53 респондента. Серед них:

1) фахівців за галуззю знань / спеціалізацією:

- філологія, японістика – 44 / 53 (83 %),
- філологія, україністика – 2 / 53 (3,8 %),
- інше – 9 / 53 (17 %). Серед них: «міжнародні відносини» – 3, «філологія, китаїстика» – 1, «туризм і рекреація» – 1, «комп'ютерні науки» – 3, «математика» – 1;

2) фахівців за освітнім та / або науковим ступенем:

- школа / мовні курси / індивідуальне навчання – 1 / 53 (1,9 %),
- бакалавр (здобувачі й випускники) – 25 / 53 (47,2 %),
- магістр / спеціаліст – 16 / 53 (30,2 %),
- кандидат наук / PhD – 9 / 53 (16,9 %), серед них: докторантів – 1,
- доктор наук / DrSc – 2 / 53 (3,8 %).

В опитуванні взяли участь науково-педагогічні працівники українських та закордонних закладів освіти (Київського національного лінгвістичного університету, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київського столичного університету імені

Бориса Грінченка, Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, Дармштадського університету прикладних наук (Darmstadt University of Applied Sciences), Японського університету економіки (日本経済大学), Київської Школи Сходознавства, школи азійських мов YouSpeak School); перекладачі й редактори в інформаційному агентстві «Укрінформ», видавництвах «Molfar», «Vovkulaka», «MAL'OPUS», «Nasha idea», «VARVAR Publishing»; працівники міжнародних і японських компаній; студенти українських ЗВО (Київського національного лінгвістичного університету, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київського столичного університету імені Бориса Грінченка), а також незалежні викладачі, перекладачі та дослідники. Двоє респондентів є носіями японської мови.

На початку ми поставили учасникам загальне питання: *«Чи варто, на вашу думку, в усьому слідувати букві українського правопису при розробці та уніфікації правил ЯУПТ?»*

4 / 53 (7,5 %) респондентів виступили за те, що необхідно знайти спосіб підлаштувати всі японські запозичення під український правопис, навіть за умови великої кількості винятків із правил та подекуди спотворення оригінальних слів.

28 / 53 (52,8 %) респондентів погодились, що варто підлаштувати під норми української мови якомога більше японізмів, однак, вочевидь, є багато слів, до яких правила не застосовні, тож можуть бути дозволені деякі відхилення.

19 / 53 (35,8 %) респондентів виступили проти й вважають, що норми українського правопису взагалі не варто враховувати, оскільки це практично неможливо – українська й японська мови дуже різні, тож японські запозичення можуть залишитися у "чужорідних" для української мови формах.

2 респондентів висловилися окремо:

1) *«У цілому думаю так. Водночас, вважаю, що обов'язково розібратися, коли необхідно застосовувати правопис, у тому числі, враховуючи різницю функцій транскрипції та транслітерації. У попередній дискусії було помітно, що багато людей ніби не розрізняють їх, включно професорів. Часто говорили про транслітерацію, помилково називаючи це транскрипцією. А мені дуже здається, що норми правопису застосовуються в цілому при транслітерації, за допомогою якої ми створюємо слова в українській мові (імена продуктів, топоніми і т.д.), а не транскрипції. Без чіткого розрізнення, буде подальша плутанина, на мій погляд. Та ще помітив, що викладачі теж часто не знають, як застосовувати правопис. Варто зрозуміти спочатку, коли й як застосовують його, перед тим, як обговорити, чи необхідно застосовувати чи ні».*

2) *«На мою думку, деякі правила, які створені для передачі іношомовних слів, не можуть застосовуватися до японської мови, адже ті правила переважно були побудовані на основі західноєвропейських мов, здебільшого англійської, де ці правила релевантні і здебільшого відповідають особливостям фонетики. Там, де ми, наприклад, японське ち можемо передати через «чі» не варто писати «чи», як «чипси» від chips, адже в японській мові цей звук саме «і», тоді як в англійській ближчий до «и». Ну і аналогічно з іншими «спірними» звуками. Тобто, якщо ми за допомогою засобів нашої мови можемо достатньо правильно передати японські слова, цим потрібно користуватися».*

II. Транскрипція окремих голосних звуків і мор.

На питання *«Чи згодні ви з думкою, що ряд голосних あ, い, う, え, お [a, i, u, e, o] українською мовою можна передавати як «а, і, у, е, о»?»*

52 / 53 (98,1 %) респондентів відповіли ствердно без додаткових коментарів.

На думку **53-го** респондента, при транскрибуванні українську літеру «и» варто замінювати на «і» (припускаємо, мається на увазі ігнорування «правила дев'ятки»).

III. Транскрипція окремих приголосних звуків і мор.

В цьому блоці було запропоновано оцінити, як на думку респондентів було би правильним записувати наведені мори засобами української мови, та як вони записують наведені мори особисто.

1. Передача мори し [ɕi] (しなもん [ɕinamono], すし [suɕi], ひろしま [çiɾoɕima]) :

сі	си	ші	ши	сші	сши
сінамоно, сусі, Хіросіма	синамоно, суси, Хіросіма	шінамоно, суші, Хірошіма	шинамоно, суши, Хірошіма	сшінамоно, сусші, Хіросшіма	сшинамоно, сусши, Хіросшіма
4 / 52 (7,7 %)	0	48 / 52 (92,3 %)	0	2 / 52 (3,8 %)	0

- Відповідь відсутня / респондент не має остаточної думки – **1**. Коментар: «Варіанти відповідей недоречні. Відповідно до норми чинного правопису, може бути "суші", але має бути "Хірошіма". А тут такого варіанту немає».
- Інші відповіді – **1 / 52**:
 - «цї» (ми не можемо враховувати цей варіант, оскільки українська літера «ш» позначає звукосполучення [шч]. – Т.Д.).

2. Передача мори ち [tɕi] (ちば [tɕiba], でんち [dɛntɕi], もち [motɕi]) :

ті	ці	чі	тсі	тші
Тіба, денті, моті	Ціба, денці, моці	Чіба, денчі, мочі	Тсіба, дентсі, мотсі	Тшіба, дентші, мотші
2 / 52 (3,8 %)	3 / 52 (5,8 %)	50 / 52 (96,2 %)	1 / 52 (1,9 %)	0
		+ серед них 1 респондентом додатково запропонований варіант «тчі»		

- Відповідь відсутня / респондент не має остаточної думки – **1**. Коментар: «Та сама проблема тут, що показує, що організатори цього опитування не розуміють достатньо про норми правопису. Відповідного до нього, "мочі" та "денчі" можуть бути, але "Чіба" не може, а має бути "Чиба"».

3. Передача мори つ [tɕu] (つなみ [tɕunamɪ], こたつ [kotatɕu]) :

ту	цу	тсу
тунамі, котату	цунамі, котацу	тсунамі, котатсу
0	49 / 53 (92,5 %)	9 / 53 (17 %)
	+ серед них 1 респондентом додатково запропонований варіант «тцу»	

4. Передача мор は, ひ, へ, ほ [ha, çi, he, ho] (はは [haha], ひま [çiɾima], へんか [heŋka], ほん [hon]) :

ха, хі, хе, хо	га, гі, ге, го
хаха, хіма, хенка, хон	гага, гіма, генка, гон
51 / 52 (98,1 %)	1 / 52 (1,9 %)

- Відповідь відсутня / респондент не має остаточної думки – **1**.
- Інші відповіді – **1 / 52**:
 - «"га, хі, ге, го" (гага, хіма, генка, гон)».

5. Передача мор が, ぎ, ぐ, げ, ご [ga, gi, gu, ge, go] (が か [gaka], ぎ ふ [giɸu], グ グる [guɣuru], げ た [geta], ご まん [goman]) :

га, гі, гу, ге, го	га, гі, гу, ге, го
гака, Гіфу, гугуру, гета, го-ман	гака, Гіфу, гугуру, гета, го-ман
50 / 53 (98,1 %)	3 / 53 (5,7 %)
+ серед них 1 коментар: «Щоправда, це питання теж частково регулюється правописом»	

Також окреме питання було присвячене доцільності передачі носового алофона [ŋ], що реалізується в цих морах усередині слова в стандартній японській мові та деяких діалектах (かがみ [kaŋami], かぎ [kaŋi], まんが [maŋga]) :

га, гі, гу, ге, го	нга, нгі, нгу, нге, нго	га, гі, гу, ге, го	нга, нгі, нгу, нге, нго
кагамі, кагі, манга	кангамі, кангі, маннга	кагамі, кагі, манга	кангамі, кангі, маннга
48 / 53 (90,6 %)	4 / 53 (7,5 %)	5 / 53 (9,4 %)	0

6. Чи доцільно відображати, що в деяких випадках одноударний приголосний мор ら, り, る, れ, ろ [ra, ri, ru, re, ro], який традиційно прийнято передавати українською «р», акустично стає подібним до українського «д» чи частіше – «л» (そ ら [sora], り ん ご [riŋgo], レ タ ス [retasu]) :

Все одно завжди передавати їх як «ра, рі, ру, ре, ро»	Іноді за потреби передавати їх як «ла, лі, лу, ле, ло»
сора, рінго, ретасу	сола, лінго, летасу
47 / 53 (88,7 %)	6 / 53 (11,3 %)
+ серед них 1 коментар: «Ці мори на мою думку не можна порівнювати з нашою р, л, д. Так як язик при мові знаходиться в зовсім іншому положенні. І це не характерно для нашої мови».	

• Інші відповіді – 1 / 53:

- «В залежності від того, чи слово є іномовного для японської мови походження. У мене був героєм книжки Лоуренс ロレンス. Тому Л, р в одному слові. Але в японських словах – р».

7. Мори ざ, ず / づ, ぜ, ぞ вимовляються як [d̥za, d̥zu, d̥ze, d̥zo] на початку слова, після ん чи після зменшеної つ (іншими словами, якщо перед приголосним є більше часу для вимови /д/). В інших випадках – в середині слова (або на початку слова, яке стоїть у середині фрази) – ці мори вимовляються як [za, zu, ze, zo]. Чи доцільно відтворювати цю зміну (ざくろ [d̥zakuro], かざり [kazar̥i], ゼロ [d̥zero], かぜ [kaze], ぞくぞく [d̥zokuzoku], あおぞら [aozora]) :

В усіх випадках уніфіковано		Залежно від позиції у слові
використовувати «дз»	використовувати «з»	на початку слів, після ん чи つ писати «дз», в інших випадках – «з»
дзакуро, кадзарі, дзеро, кадзе, дзоку-дзоку, аозора	закуро, казарі, зеро, казе, зоку-зоку, аозора	дзакуро, казарі, дзеро, казе, дзоку-дзоку, аозора
34 / 53 (64,2 %)	8 / 53 (15,1 %)	23 / 53 (43,4 %)

8. Мори じ / ぢ вимовляються як [d̥zi] на початку слова, після ん чи після маленької つ (іншими словами, якщо перед приголосним є більше часу для вимови /д/), а в інших випадках – в середині слова (або на початку слова, яке стоїть в середині фрази) – ці мори можуть вимовляються як [zi] (однак часто навіть в середині слова / фрази все одно звучать як d̥zi)

(じかん [dʒikan], かんじ [kaɲdʒi], アジア [adʒia] / [azia], ふじ [ɸudʒi] / [ɸuʒi], えもじ [emoɲdʒi] / [emoʒi]) :

В усіх випадках уніфіковано				Залежно від позиції у слові	
«дзі»	«зі»	«джі»	«жі»	на початку слів, після ん чи つ писати «дзі», в інших випадках – «зі»	на початку слів, після ん чи つ писати «джі», в інших випадках – «жі»
дзікан, кандзі, Адзіа, Фудзі, емодзі	зікан, канзі, Азіа, Фузі, емозі	джікан, канджі, Аджіа, Фуджі, емоджі	жікан, канжі, Ажіа, Фужі, еможі	дзікан, кандзі, Азіа, Фузі, емозі	джікан, канджі, Ажіа, Фужі, еможі
1 / 52 (1,9 %)	1 / 52 (1,9 %)	44 / 52 (84,6 %)	0	2 / 52 (3,8 %)	8 / 52 (15,4 %)

• Відповідь відсутня / респондент не має остаточної думки – 1.

9. Передача палаталізованих приголосних きゃ, きゅ, きょ [kʲa, kʲu, kʲo], にゃ, にゅ, にょ [ɲa, ɲu, ɲo], みゃ, みゅ, みょ [mʲa, mʲu, mʲo], りゃ, りゅ, りょ [ɾja, ɾju, ɾjo], びゃ, びゅ, びょ [bʲa, bʲu, bʲo], ぴゃ, ぴゅ, ぴょ [pʲa, pʲu, pʲo] (おきゃくさん [okiakʲusan], にゅうよく [ɲuːjokʲu], だいまいよう [daimʲoː], りゃくご [ɾiakʲugo], ビュー [bʲuː], ぴょん [pʲoŋ]) :

кя, кю, кьо; ня, ню, ньо; мя, мю, мьо; ря, рю, рьо; бя, бю, бьо; пя, пю, пьо	кіа, кіу, кіо; ніа, ніу, ніо; міа, міу, міо; ріа, ріу, ріо; біа, біу, біо; піа, піу, піо	кія, кію, кію/кйю; нія, нію, нійо/нійю; мія, мію, мію/мйю; рія, рію, рію/рйю; бія, бію, бію/бйю; пія, пію, пію/пйю
о-кяку-сан, ньюоку/нюуоку, даймьо/даймьоо, рякуго, бю/бюу, пйон	о-кіаку-сан, ніуоку, даймію, ріакуго, біу, піон	о-кіяку-сан, ніюоку, даймію/даймію, ріякуго, бію, пйон/пйон
52 / 53 (98,1 %)	0	0

• Інші відповіді – 1 / 53:

- «можливо є змога використовувати в деяких випадках пом'якшення за допомогою «ь»: кья, кью, нья і тп».

10. Передача палаталізованих приголосних ひゃ, ひゅ, ひょ [ɸa, ɸu, ɸo], ぎゃ, ぎゅ, ぎょ [gʲa, gʲu, gʲo] (ひゃく [ɸakʲu], ひょうげん [ɸoːgeŋ], ぎゅうどん [gʲuːdoŋ]) :

хя, хю, хьо (гя, гю, гьо); гя, гю, гьо (гя, гю, гьо)	хіа, хіу, хіо (гіа, гіу, гіо); гіа, гіу, гіо (гіа, гіу, гіо)	хія, хію, хійо/хйю (гія, гію, гійо/гйю); гія, гію, гійо/гйю (гія, гію, гійо/гйю)
хяку / гяку, хьооген / гьооген / хьооген, гюудон / гюудон	хіаку / гіаку, хіоген / гіоген / хіоген, гіудон / гіудон	хіяку / гіяку, хйоген / гйоген / хйоген, гйудон / гйудон
52 / 53 (98,1 %)	0	0

• Інші відповіді – 1 / 53:

- «можливо є змога використовувати в деяких випадках пом'якшення за допомогою «ь» або апостроф».

11. Передача палаталізованих шиплячих приголосних しゃ, しゅ, しょ [ɕa, ɕu, ɕo], ちゃ, ちゅ, ちょ [tɕa, tɕu, tɕo], じゃ, じゅ, じょ [(d)ʒa, (d)ʒu, (d)ʒo] (しょうぐん [ɕoːgʲuŋ], まっちゃ [matɕea], じゅうぶん [dʒuːbuŋ]) :

ся, сю, сьо; тя, тю, тьо; дзя, дзю, дзьо	ся, сю, сьо; ця, цю, цьо; дзя, дзю, дзьо	шя, шю, шьо; чя, чю, чьо; джя, джю, джьо	ша, шу, шо; ча, чу, чо; джа, джу, джо	шіа, шіу, шіо; чіа, чіу, чіо; джіа, джіу, джіо
сьогун / сьоогун, маття, дзюбун / дзюубун	сьогун / сьоогун, мацця, дзюбун / дзюубун	шьогун / шьоогун, мачця / маття, джюбун / джюубун	шогун / шоогун, мачча / матча, джубун / джуубун	шіогун / шіоогун, маччіа / матчіа, джіубун / джіуубун
2 / 53 (3,8 %)	2 / 53 (3,8 %)	51 / 53 (96,2 %)	4 / 53 (7,5 %)	0

IV. Транскрипція так званих особливих мор (特別な拍).

В цьому блоці було запропоновано оцінити, як на думку респондентів було би правильним записувати наведені мори засобами української мови, та як вони записують наведені мори особисто.

1. Передача **мори** ん, що залежно від фонетичного оточення може реалізуватись у шести варіантах [n, n̥, m, ɲ, ŋ, ũ] (にほん [nihon], サンタ [santa], えんぴつ [empjitsu], さん [san], げんき [genki], こんや [koŋja]):

В усіх випадках уніфіковано використовувати /н/	Серед усіх алофонів відобразити лише губний /м/	Потрібно знайти спосіб відобразити усі алофони
Ніхон, санта, енпіцу, саннін, генкі, кон'я	Ніхон, санта, емпіцу , саннін, генкі, кон'я	Ніхон (?), санта, емпіцу, саньнін (?), генгкі (?), коо'я (?)
21 / 53 (39,6 %)	39 / 53 (73,6 %)	4 / 53 (7,5 %)
	+ серед них 1 коментар: «Не маю остаточної думки щодо цього, але писав б Ніхомбаші для 日本橋»	

2. Передача довгих приголосних.

2.1. Усі довгі приголосні (かっぱ [kappa], マック [makku], まっさお [mas:ao]; також みんな [minna], さんみゃく [samj:aku]):

Усі не відтворюємо	Усі завжди відтворюємо
капа, маку, масао, міна, самяку	каппа, макку, массао, мінна, санмяку/саммяку
1 / 52 (1,9 %)	51 / 52 (98,1 %)

• Відповідь відсутня / респондент не має остаточної думки – 1.

2.2. Передача довгих приголосних っつ [ttsu] та っち [ttei] (よっつ [jottsui], まっちゃん [mattea]):

Не відтворювати	Відтворювати завжди,	
	подвоювати відповідну літеру	на місці маленької っ (促音) додавати літеру /т/ як у фонетичній транскрипції
йоцу, мачя	йоццу, маччя	йотцу, маття
2 / 53 (3,8 %)	42 / 53 (79,3 %)	11 / 53 (20,8 %)

• Інші відповіді – 2 / 53:

- «Лишаємо як було Йоцуя, Маччя/Матча»;
- «よっつ – транскрипція, まっちゃん – радше транслітерація. Не варто плутати. Та я думаю, що це б могло б бути "мачча"».

3. Передача довгих голосних.

Основна проблема – наявність довгих голосних у японській мові (а також їхня смислорозрізнявальна роль), але відсутність їх в українській. Тут ми свідомо не пропонуємо використовувати діакритичні знаки (макрони, циркумфлекси, двокрапки), оскільки вони недоречні в перекладах і незрозумілі пересічному читачу.

3.1 Передача довгих голосних /a~, u~/ (デパート [dɛpa:to], ゆうき [ju:ki]) :

Не відтворювати взагалі	Відтворювати як /aa, uu/
депато, юкі	депаато, юукі
20 / 53 (37,8 %)	33 / 53 (62,3 %)
	+ серед них 1 пропозиція: «відтворюємо лише /юу/, не /а/»

• Інші відповіді – **3 / 53**:

- «важливо передати. Використовувати символи, що є на клавіатурі. Двокрапка не дуже звично – уявімо, як хтось хоче написати Осака як О:сака при купівлі квитків на літак. Буде помилка, ймовірно (вживання символів)»;
- «діакритичні знаки»;
- «у словнику – відтворюємо, у власних назвах чи запозиченнях при перекладі – не обов'язково».

3.2. Передача довгого голосного /i~/ (おにいさん [oni:san], 用いる (もちい.る) [motɕi:ru]) :

Не відтворювати взагалі	Відтворювати	
	як /ii/	як /i:/ згідно з правописом
о-ні-сан, мочіру	о-нii-сан, мочііру	о-нii-сан, мочііру
7 / 53 (13,2 %)	39 / 53 (73,6 %)	14 / 53 (26,4 %)

• Інші відповіді – **2 / 53**:

- «діакритичні знаки але "мочі-іру"»;
- «онісан, мочііру, це все радше транскрипція».

3.3. Передача довгого голосного /e~/ (おねえさん [one:san], せんせい [señse:], メートル [me:toɾu]) :

Не відтворювати взагалі	ええ та エー не відтворювати, а えい записувати як /ei/	Відтворювати		
		все через /ei/	все через /ee/	ええ та エー як /ee/, а えい як /ei/
о-не-сан, сенсе, метору	о-не-сан, сенсей, метору	о-ней-сан, сенсей, мейтору	о-нее-сан, сенсее, меетору	о-нее-сан, сенсей, меетору
7 / 53 (13,2 %)	13 / 53 (24,5 %)	1 / 53 (1,9 %)	16 / 53 (30,2 %)	27 / 53 (50,9 %)

• Інші відповіді – **2 / 53**:

- «діакритичні знаки але えい записуємо як /ei/»;
- «У словниках/навчальних матеріалах все через /ee/, при перекладі художніх творів ええ та エー не відтворюємо, えい записуємо як /ei/».

3.4. Передача довгого голосного /o~/ (こおり [ko:ri], こうこう [ko:ko:], コート [ko:to]) :

Не відтворювати взагалі	おお та オー не відтворювати, а おう записувати як /ou/	Відтворювати	
		все через /oo/	おお та オー як /oo/, а おう як /ou/
корі, коко, кото	корі, коукоу, кото	коорі, коокоо, коото	коорі, коукоу, коото
7 / 53 (13,2 %)	1 / 53 (1,9 %)	21 / 53 (39,6 %)	31 / 53 (58,5 %)

• Інші відповіді – 2 / 53:

- «діакритичні знаки»;
- «Важливо відтворити подовження, але не методами, переліченими вище. おう має записуватися як o з подовженням. В англ використовується Oh, оригінально, тому ми теж можемо щось придумати, і щоб не вибивало помилку в строках при заповненні форм».

3.5. Якщо ви притримуєтеся думки, що **довгі голосні** в усіх випадках варто передавати подвоєнням відповідних літер, як бути з **нагромадженням більше, ніж двох ідентичних літер** у слові (拗音 (よう.おん) [jo:ON], 大叔母 (おお.お.ば) [o:oba], 往々 (おう.おう) [o:o:]) :

Так і залишити нагромадження літер	Варто розділити нагромадження літер на межі складів		Не передавати довготу голосних взагалі
	дефісом, оскільки він є найзручнішим	апострофом, оскільки він використовується у межах слів, тоді як дефісом зазвичай відділяють афікси чи різні корені	
йоуон/йооон, оооба, оуоу/оооо	йоу-он/йоо-он, оо-оба, оу-оу/оо-оо	йоу'он/йоо'он, оо'оба, оу'оу/оо'оо	йоон, ооба, оо
10 / 53 (18,9 %)	21 / 53 (39,6 %)	15 / 53 (28,3 %)	12 / 53 (22,6 %)

• Інші відповіді – 3 / 53:

- «діакритичні знаки»;
- «Вказувати подовження, але не більше, ніж на три однакові звуки»;
- «розділити дефісом у навчальних матеріалах, в літературному перекладі я не вважаю за потрібне передавати довготу голосних у таких випадках».

3.6. Якщо ви притримуєтеся думки, що **довгі голосні** в усіх випадках варто передавати подвоєнням відповідних літер, чи варто робити це в таких **усталених назвах міст**, як Токіо [to:kjo:], Кіото [kjo:to], Осака [o:saka], Кобе [ko:be] тощо:

Писати ці слова традиційно без відтворення довготи [взагалі або як винятки]	Варто передавати довготу у цих словах також	Варто передавати довготу лише у деяких , де немає комбінації /io/, яка й так передає два звуки
Токіо, Кіото, Осака, Кобе	Тоукіоу/Тоокіоо, Кіоуто/Кіоото, Оосака, Коубе/Кообе	Тоукіо/Тоокіо, Кіото, Оосака, Коубе/Кообе
42 / 53 (79,2 %)	6 / 53 (11,3 %)	7 / 53 (13,2 %)

• Інші відповіді – 3 / 53:

- «Я не вважаю, що довгі голосні потрібно передавати в усіх випадках, проте вважаю, що Токіо та Кіото мають передаватися як Токьо та Кьото, оскільки в оригіналі там きょう»;
- «Варто, передати назву доступною для вимови всіх українців, але транслітерація повинна бути точна»;
- «питання топоніміки по-своєму делікатне й тягне за собою питання багатьох інших мов (якщо Оосака, то чому Гонконг а не Хьонгон, тощо), тому вважаю, що тему усталених/давньозапозичених назв міст поки не чіпати».

3.7. Чи варто відображати довготу / відокремленість закінчення у **спонукальній формі дієслова** (行こう [iko:], 読もう [jomo:]) :

Не відображати довготу	Відображати довготу	
	через дублювання /o/	транслітераційно
іко, йомо	ікоо, йомоо	ікоу, йомоу
10 / 53 (18,9 %)	19 / 53 (35,8 %)	28 / 53 (52,8 %)

• Інші відповіді – 4 / 53:

- «діакритичні знаки»;
- «символом»;
- «В художніх перекладах немає потреби це транскрибувати, а якщо для навчальних (хоча я виступаю за використання кани в навчанні), то можна дослівно передавати усі подовження»;
- «Для навчальних матеріалів – відображати через дублювання; для літературного перекладу не відображати».

V. Інші питання.

В цьому блоці було запропоновано обрати один, на погляд респондента, найбільш доречний варіант із запропонованих.

1. Чи варто передавати українською мовою **редукцію японських голосних** い [i] та う [u], що є поширеним явищем у стандартній японській мові (часто глухий голосний зникає зовсім) (ひと [çito], しか [çika], ちかてつ [tçikatetsu], くつ [kuctsu], ふたり [futari], りゅうのすけ [riu:nosuke], いきます [ikimasu], あめです [desu]) :

Не варто передавати редукцію взагалі, усі голосні записувати як повнозвучні	Варто передавати редукцію				
	лише у		тільки голосного /y/, а редукцію /i/ передати неможливо		голосного /y/ вилученням відповідної літери, а редукцію /i/ передати заміною «і» на «ь», щоб зберегти м'якість приголосного
	закінчення ～ます i です	комбінаціях /сука, сукі, суку, суке, суко/ та закінченнях ～ます i です	без винятків	з винятками, як-от /сеппуку/ замість /сеппку/	
хіто, шіка, чікатецу, куцу, футарі, Рюуносукє, ікімасу, аме десу	хіто, шіка, чікатецу, куцу, футарі, Рюуносукє, ікімас, аме дес	хіто, шіка, чікатецу, куцу, футарі, Рюуноске, ікімас, аме дес	хіто, шіка, чікатецу, кцу, фтарі, Рюуноске, ікімас, аме дес	хіто, шіка, чікатецу, кцу, фтарі, Рюуноске, ікімас, аме дес	хьто, шька, чькатецу, кцу, фтарі, Рюуноске, ікімас, аме дес
10 / 53 (18,9 %)	15 / 53 (28,3 %)	20 / 53 (37,7 %)	4 / 53 (7,5 %)	8 / 53 (15,1 %)	5 / 53 (9,4 %)
+ серед них 2 думки: • «При транскрипції можна не писати зниклих звуків. При транслітерації – не варто»; • «погоджуюся із варіантом запису із системи Коваленка (2012), де редуковані голосні зберігаються на записі, але					+ серед них 1 пропозиція у цьому випадку також «редукцію /y/ передавати з винятками (такі як сепп Уку)»

читаются ненаголошенми)»					
-----------------------------	--	--	--	--	--

• Інші відповіді – 1 / 53:

- «Зробити виключення щодо редуплікації і вимови Хіто, Чькатецу, Куцу, Футарі, Рюноске, Ікімас, аме дес».

2. Варіанти запису збігів голосних з /i/ в межах одного ієрогліфічного читання (он-ного читання в *канто*, кун-ного у *ваго* чи суцільного *тайрайто*). Із цим підходом в ідеалі має збігатися й підхід до запису сполучення えい, що обговорювалося вище (かい.わ [kaɪ̯wa], むい.か [mɯi̯ka], こい.びと [koɪ̯bito], ファイト [fai̯to]).

Ми називаємо такі комбінації збігом голосних, оскільки справжні дифтонги (такі як, наприклад, в англійській мові) в японській мові відсутні, а тому немає необхідності обов'язково передавати їх за допомогою «й»; з іншого боку використання «й» могло б відобразити, що таке поєднання є саме нерозривним ієрогліфічним читанням, на відміну від стику морфем.

Передавати традиційно через «й»	Передавати /i/ як «і»	Передавати /i/ як «ї»
кайва, муйка, койбіто, файто	каїва, муїка, коїбіто, файто	каїва, муїка, коїбіто, файто
41 / 53 (77,4 %)	15 / 53 (28,3 %)	4 / 53 (7,5 %)

• Інші відповіді – 3 / 53:

- «Кайва, Муйка, Койбіто, Файто робити виключення»;
- «"кайва", "муйка" але "койбіто"»;
- «Чомусь ще в こい.びと та ファイト чую "i"».

3. Варіанти запису збігів голосних з /i/ на межі різних ієрогліфічних читань в одному корені або на стику морфем у **прости́х іменниках**. Чи варто відображати оригінальну морфемну роздільність слова порівняно з нерозривними «складами» (狛犬 (こま.いぬ) [komainu], 黄色 (き.いろ) [ki̯iro], 福井 (ふく.い) [fɯ̯kɯi], 毛糸 (け.いと) [keito]) :

Відтворювати морфемну структуру,		Відтворювати морфемну структуру не обов'язково , /i/ можна передавати через /й/
/i/ передавати через /i/	/i/ передавати через /ї/ згідно з правописом	
комаїну, кіро, Фукуї/Фкуї, кейто	комаїну, кіро, Фукуї/Фкуї, кейто	комаїну, кійро, Фукуй/Фкуй, кейто
43 / 53 (81,1 %)	11 / 53 (20,8 %)	5 / 53 (9,4 %)

• Інші відповіді – 2 / 53:

- «Робити виключення Комаїну, Кіро, Фукуї, Кейто»;
- «/i/ в кінці слова завжди передавати як /ї/ (Фукуї); в решті випадків - /i/ (комаїну)».

4. Варіанти запису збігів голосних з /i/ на стику морфем. Чи варто відображати оригінальну морфемну роздільність слова порівняно з нерозривними «складами»:

- у дієсловах, прикметниках, віддієслівних іменниках** (怖い (こわ.い) [ko̯ai], 易しい (やさし.い) [jasai̯i], 書いて (か.いて) [kaite], 悪い (わる.い) [Ɂarɯi], 聞いている (き.いて.いる) [ki̯iteiru], 鋭い (すど.い) [su̯rudo̯i], 思い (おも.い) [omoi]);
- у ввічливих дієслівних формах** (ください [kɯ̯dasai], おねがい [onegai], いらっしゃい [ira̯e:ai], いらっしゃいませ [ira̯e:aimase]);
- наприкінці заперечної форми прикметників і дієслів** (よくない [joku̯nai], たべない [tabenai]) :

Відтворювати морфемну структуру,		Відтворювати морфемну структуру
/i/ передавати через /i/	/i/ передавати через /i/ згідно з правописом	не обов'язково, /i/ можна передавати через /й/
коваї, ясаїї, кайте, варуї, кїїтеїру, сурудої, омої; кудасаї, онегаї, ірашшіяї, ірашшіямасе; йокунаї, табенаї	коваї, ясаїї, кайте, варуї, кїїтеїру, сурудої, омої; кудасаї, онегаї, ірашшіяї, ірашшіямасе; йокунаї, табенаї	ковай, ясаїї, кайте, варуй, кїїтейру, сурудой, омой; кудасай, онегай, ірашшіяй, ірашшіямасе; йокунай, табенай
27 / 53 (50,9 %)	10 / 53 (18,9 %)	23 / 53 (43,4 %)

• Інші відповіді – 5 / 53:

- «/i/ можна передавати через /й/ в кінці»;
- «Робити виключення Ковай, Ясаїї, Кайте, Варуй, Кїїте іру, Сурудой, Омой»;
- «/i/ після мори на /i/ або те-форми передавати як /i/ або /й/ (ясаїї/ясаїї, кїїтеїру/кїїтеїру), в решті випадків – /й/»;
- «До перелічених слів передавати через "й", АЛЕ винятки: ясаїї»;
- «"ковай", "варуй" але "кїїте-іру", "онетаї-шімас"».

5. Варіанти запису збігів префікса 御 [o, go] з голосними на початку слів (お医者さん (お.い.しゃ.さん) [oicasan], お家 (お.うち) [outei], ご意見 (ご.い.けん) [goiken], ご案内 (ご.あん.ない) [goan:ai]) :

Префікс відділяти дефісом,		Префікс не відділяти	
голосний /i/ на початку слова не йотувати	голосний /i/ на початку слова йотувати	голосний /i/ на початку слова не йотувати	голосний /i/ на початку слова йотувати
о-ішія-сан, о-учі, го-ікен, го-аннай	о-ішія-сан, о-учі, го-ікен, го-аннай	оішія-сан, оучі, гоікен, гоаннай	оїшія-сан, оучі, гоікен, гоаннай
32 / 53 (60,4 %)	3 / 53 (5,7 %)	20 / 53 (37,7 %)	4 / 53 (7,5 %)

6. Передача збігу голосних いえ [iɛ] за умови, що в стандартній японській мові /i/ перед іншими голосними подекуди набуває невеликого йотування або впливає на йотування наступного голосного (いえ [iɛ], みえる [miɛgu]) :

Залишити /e/ як /e/	Йотувати /e/ згідно з правописом
іє, мієру	іє, мієру
43 / 53 (81,1 %)	12 / 53 (22,6 %)

7. Чи доцільно розділяти збіги голосних з /i/ та наступні голосні, зважаючи на досить рідкісні для української мови комбінації «йа, йі, йу, йє». Демонстраційні приклади були наведені з урахуванням, що збіги голосних у межах ієрогліфічних основ передані як «ай, уй, ей, ой» (平安 (へい.あん) [he:an], 星雲 (せい.うん) [se:un], 藍絵 (あい.え) [aiɛ], 毎朝 (まい.あさ) [mai:asa]) :

Розділяти не варто,		Розділяти варто за допомогою	
залишати сполучення «йа» тощо	наступний голосний йотувати	дефіса, оскільки він найзручніший	апострофа, оскільки він використовується у межах слів, тоді як дефісом зазвичай відділяють афікси чи різні корені
Хейан, сейун, айє, майаса	Хейян, сейюн, айє, майяса	Хей-ан, сей-ун, ай-е, май-аса	Хей'ан, сей'ун, ай'є, май'аса
33 / 53 (60,4 %)	9 / 53 (5,7 %)	9 / 53 (37,7 %)	17 / 53 (7,6 %)

• Інші відповіді – 1 / 53:

- «апостроф непрактичний, ми так зробимо занадто складну модель для практичного правопису».

8. Чи варто розмежовувати збіги голосних з /i/ та наступний голосний /o/. Демонстраційні приклади наведені з урахуванням, що збіги голосних у межах ієрогліфічних основ передані як «ай, уй, ей, ой». Крім того, чи варто зважати на ризик плутанини таких слів зі словами, в яких наявна мора よ [jo] (水温 (すい.おん) [swion], 清音 (せい.おん) [se:on], 舞い躍る (まい.おどる) [maiodoru], 通う (かよ.う) [kajou] «кайоу», 右翼 (う.よく) [ujoku] «уйоку» тощо):

Розділяти не варто,	Розділяти варто за допомогою	
залишати сполучення いお [io] як /йо/, навіть з ризиком плутанини з морою よ [jo] тощо	дефіса, оскільки він найзручніший	апострофа, оскільки він використовується у межах слів, тоді як дефісом зазвичай відділяють афікси чи різні корені
суйон, сейон, майодору	суй-он, сей-он, май-одору	суй'он, сей'он, май'одору
25 / 53 (47,2 %)	14 / 53 (26,4 %)	26 / 53 (49,1 %)

9.1. Передача збігу ん [ũ] із наступними голосними (こんや [koũja], まんいん [maũin], きんえん [kiũen]):

Відділяти /н/ від наступного голосного						Не відділяти /н/ від наступного голосного, не зважаючи на ризик плутанини з морами ряду ナ, при цьому /і/ та /е/	
дефісом, при цьому /і/ та /е/		апострофом, при цьому /і/ та /е/		м'яким знаком, при цьому /і/ та /е/			
не йотувати	йотувати	не йотувати	йотувати	не йотувати	йотувати	не йотувати	йотувати
кон-я, ман-ін, кін-єн	кон-я, ман-їн, кін-єн	кон'я, ман'ін, кін'єн	кон'я, ман'їн, кін'єн	конья, маньїн, кіньєн	конья, маньїн, кіньєн	коня, манін, кінєн	коня, манїн, кінєн
14 / 53 (26,4 %)	1 / 53 (1,9 %)	36 / 53 (67,9 %)	5 / 53 (9,4 %)	6 / 53 (11,3 %)	4 / 53 (7,5 %)	1 / 53 (1,9 %)	0
		+ серед них 1 пропозиція : «йотуємо лише /і/ (ман'їн, кон'я, кін'єн)»					

• Інші відповіді – 1 / 53:

- «Перед я, ю ставимо апостроф, перед іншими голосними ставимо дефіс, не йотуємо».

9.2. Передача збігу ん [ũ] із наступними голосними, зважаючи на те, що в позиції перед голосними звучання мори ん уподібнюється попередньому голосному. Чи варто також передавати цей алофон (こんや [koũja], まんいん [maũin], きんえん [kiũen]):

Не передавати уподібнення голосним, писати уніфіковано /н/	Передавати уподібнення різним попереднім голосним
кон'я, ман'ін, кін'єн	коо'я, маа'ін, кії'єн
50 / 52 (96,2 %)	2 / 52 (3,8 %)

• Відповідь відсутня / респондент не має остаточної думки – 1.

10. Останнє питання цього блоку було присвячене можливості уніфікованого визначення наголошеного складу в японському слові, коли воно входить до українського мовного вжитку, фактично перетворюється на українське, й до нього стає можливим застосувати поняття силового, а не тонового наголосу.

Вочевидь, нам не вдалося вдало сформулювати це питання, тому **29 / 53** відповідей виявилися нерелевантними, а **13 / 53** відповідей були відсутні. Інші 11 відповідей будуть використані нами в подальшій роботі, присвяченій гіпотетичній кореляції між японськими тоновими й українськими силовими наголосами, а також залежності силового наголосу від структури японського слова при запозиченні.

VI. Слова-винятки.

Питання в цьому блоці були необов'язковими, однак нас цікавила думка респондентів з приводу можливого відтворення засобами української мови деяких японських слів зі специфічними сполученнями звуків чи структурою.

1. Двоскладові в оригіналі, але потенційно односкладові при запозиченні іменники 愛 (あい) [ai] та 鯉 (こい) [koi]:

Односкладовість запозиченого слова	Збереження двоскладовості	Збереження двоскладовості з урахуванням правил правопису
ай, кой	аї, кої	аї, кої
29 / 41 (70,7 %)	10 / 41 (24,4 %)	2 / 41 (4,9 %)

• Інші відповіді – **2 / 41**:

- «логічніше аї, ої, але для вимови зручніше ай ой»;
- «ай, ой (хоча 鯉 чомусь звучить мені як "koi")».

2. Чи можливо відобразити довготу /i/ й одночасно можливе йотування /e/ в слові いいえ [i:ɛ]:

Зі збереженням довготи,							Без збереження довготи,	
без йотування /e/	з йотуванням /e/		інше				без йотування	з йотуванням
ііе	ііе	іі'е	ійе	ііе	ііе	і-е	іе	іе
23 / 39 (59 %)	9 / 39 (23,1 %)	1 / 39 (2,6 %)	2 / 39 (5,1 %)	1 / 39 (2,6 %)	1 / 39 (2,6 %)	1 / 39 (2,6 %)	2 / 39 (5,1 %)	2 / 39 (5,1 %)
+ 1 аргумент: «йотування відбувається під час вимовляння, тому я б не ускладнювала транскрипцію цього слова»	+ 1 аргумент: «щоб не було плутанин з いえ»					аргумент: «Для читача буде зрозуміліше продовжити звучання /i/ за допомогою дефісу, ніж подвоєнної І (іі), оскільки при відображенні і слові (іі) викликає думку повторити звучання по окремо, а не разом»		

3. Чи можливо відобразити нерозривність складу /ai/ та приєднати закінчення /i/ в слові 可愛い (か.わい.い) [kaβaii]:

Зі збереженням довготи							Без збереження довготи		
каваіі	каваії	кавай	кавай-і	кавай:	каваїі	кавайї	кавай	кавай	кавай
17 / 40 (42,5 %)	4 / 40 (10 %)	8 / 40 (20 %)	1 / 40 (2,5 %)	1 / 40 (2,5 %)	1 / 40 (2,5 %)	1 / 40 (2,5 %)	2 / 40 (5 %)	8 / 40 (20 %)	1 / 40 (2,5 %)

4. Чи можливо приєднати /ii/ наприкінці та додати йотування за правописом у словах 格好いい (かつこ.い.い) [kakkoii], 頭がいい (あたま.が.い.い) [atamagaii]:

Зі збереженням довготи						Без збереження довготи, разом,	
разом			з додатковими символами			без йотування	з йотуванням
каккоіі	каккоії	каккой	какко-іі	какко'іі	какко-і-і	каккоі	каккоі
13 / 38 (34,2 %)	6 / 38 (15,8 %)	6 / 38 (15,8 %)	1 / 38 (2,6 %)	1 / 38 (2,6 %)	1 / 38 (2,6 %)	3 / 38 (7,9 %)	5 / 38 (13,2 %)

Зі збереженням довготи,	разом	атамагаіі	9 / 34 (26,5 %)
		атамагаій	3 / 34 (8,8 %)
	з додатковими символами	атама-га-іі	3 / 34 (8,8 %)
		атама-га-і-і	1 / 34 (2,9 %)
		атамага-ій	1 / 34 (2,9 %)
	окремо	атама га іі	7 / 34 (20,6 %)
		атама га ії	4 / 34 (11,8 %)
		атама га ій	2 / 34 (5,9 %)
Без збереження довготи, окремо,	без йотування	атама га і	1 / 34 (2,9 %)
	з йотуванням	атама га ї	1 / 34 (2,9 %)

• Інші відповіді – 2:

- «Через йотування»;
- «не йотувати»;
- «і: або ій».

5. Чи доцільно при транскрипції відобразити еволюційне йотування початкового /i/ та структуру слів 言う (いう) [ju:], 言えば (いえば) [ieba]:

Зі збереженням двоскладовості / довготи,						Без збереження двоскладовості / довготи
без йотування, транслітераційно	з йотуванням, транскрипційно	інше				
іу	юу	йу	йю	ію	їю	ю
24 / 39 (61,5 %)	7 / 39 (17,9 %)	4 / 39 (10,3 %)	1 / 39 (2,6 %)	1 / 39 (2,6 %)	1 / 39 (2,6 %)	3 / 39 (7,7 %)
	+ 1 аргумент: « <i>вважаю, що конкретні випадки, де стається йотування в японській повинні передаватися так само конкретно, без узагальненого правила</i>					

	«йотуємо все, бо так ближче до українського правопису», без образ Коваленку»					
--	--	--	--	--	--	--

Без йотування, транслітераційно	З йотуванням, транскрипційно	Інше		
ієба	ієба	йєба	ійєба	їєба
28 / 39 (71,8 %)	8 / 39 (20,5 %)	1 / 39 (2,6 %)	1 / 39 (2,6 %)	1 / 39 (2,6 %)

• Інші відповіді – 2:

- «не відображати»;
- «через Ю, Є (та інші відповідники, які в українській мові вже поєднують у собі йотований приголосний і голосний звуки)».

6. Чи доцільно передавати довготу голосного, якщо етимологічно це збіг голосних, оскільки слово складене з двох основ – слово 湖 (みずうみ) [mʲiziumʲi]:

«Так / Думаю варто»	Зі збереженням довготи			Без збереження довготи
	мізуумі / мідзуумі	мізу'умі / мідзу'умі	мізу-умі / мідзу-умі	мізумі / мідзумі
5 / 37 (71,8 %)	20 / 37 (54,1 %)	8 / 37 (21,6 %)	4 / 37 (10,8 %)	2 / 37 (5,4 %)
		+ 2 аргументи: • «з одного боку не хотілося б «засмічувати» транскрипцію апострофами, та й пересічний читач без знання японської в будь-якому разі не прочитає японське слово «правильно», але все ж хотілося б якось наблизити до правильної кількості хаку при читанні»; • «Я б розділила апострофом, щоб не переплутали довготу з другою основою слова»		

• Інші відповіді – 2:

- «ні, можна розділити основи»;
- «Варто, бо інакше етимологія слова втрачається. Можливо, варто писати через дефіс або апостроф дві основи».

VII. Відгуки й зауваження респондентів.

№ п/п	Коментар
1	Розумію бажання багатьох колег якомога ближче відтворити японську вимову за допомогою практичної транскрипції, але в багатьох випадках це неможливо, та вимагає знання японської мови від користувача цієї транскрипції. Не впевнена, що додаткові правила з йотуванням і т.п., а особливо якщо вони не відповідають правопису української мови, потрібно додавати до практичної транскрипції.
2	При розробці оновленої системи варто відмовитися від надмірного формалізування кожного правила. Варто пам'ятати про те, що ця система має балансувати максимально можливу наближеність до автентичного звучання зі зручністю використання і зрозумілістю для пересічного мовця української мови (себто людини без вищої лінгвістичної освіти, адже це переважна більшість потенційних кінцевих користувачів продуктів цієї системи).

	Необхідно максимально користатися зі звукового різноманіття нашої мови (не лише правопису), щоб не створювати штучні бар'єри при знайомстві з культурою Японії для переважної більшості цільової аудиторії.
3	Я вважаю, що варто опитувати в першу чергу японців, які вільно володіють українською мовою. Я розумію підхід пана Накорчевського, що давайте все підлаштовувати під українську вимову, але він мене категорично не влаштовує. На мою думку, має бути таке написання і така вимова, яка найбільш наближена до японської і зрозуміла на слух японцям. Дякую Вам за опитування
4	Повторно наполягаю на тому, що, по-перше, спочатку добре вивчіть, будь ласка, сам правопис української мови. Видно в цьому опитуванні, що ви ще не досконало знаєте його. По-друге, відрізняйте транскрипцію та транслітерацію. Цілком можливо, при різниці, змінюються способи та потреби застосування правопису. Тобто, якщо просто ми транскрибуємо звучання японської мови
5	Моя витокова позиція полягає в тому, що ПРАКТИЧНА транскрипція стосується перш за все власних імен і назв, а також окремих слів, які передають неіснуючі в укр.мові концепти, як то "самурай", "сьогун", "гета" і т.п. Ці вельми обмежений набір слів, які входять в тіло укр. мови і повинні відповідати нормам укр. орфографії і орфоепії. Нема потреби за умов існування ІРА придумувати окрему "українську" ФОНЕТИЧНУ транскрипцію. Ніхто не намагається передати за допомогою літер природної укр. абетки звучання англійських, французьких чи німецьких слів. Це за визначенням неможливо. Тому немає потреби в цьому і для будь-якої іншої мови, включно з японською. Особливо з урахуванням того, що в яп. мові існує дві власні фонетичні абетки. Тому навіть з метою вивчення яп. мови не існує реальної потреби в ФОНЕТИЧНОМУ транскрибуванні ВСІХ слів яп. мови. Це лише стає на заваді опанування студентами яп. вимови. Є норми укр. правопису 2019, які встановлюють чіткі вимоги щодо написання власних імен і назв. Такими нормами і треба перш за все керуватися, бо ПРАКТИЧНА транскрипція розрахована перш за все на пересічних українських мовців, які японської мови НЕ ЗНАЮТЬ і не збираються її вивчати.
6	1) запросити когось з української філології, інституції вищої інстанції, щоб тримати їх в курсі, щоб ті готували зміни до правопису. 2) Також, звертати увагу на транскрипцію Хепберна, бо він передбачив безліч речей, як-от еволюція сі на ші, власне, можливо, й під впливом цієї ж системи. Японці, коли вчать англ, теж розуміють, як говорять на їх імена і геогр. місця іноземці, і з часом воно зливається. Тому й база звуків застаріває. 3) не казати, що японські звуки схожі на діалектичні українські звуки, бо переважна більшість українців не знає, як близ Румунії кажуть звук с. Тут з літерою г було мільйон невдоволення. Ми робимо транскрипцію _практичною_, а не Вакуленка-Накорчевського. 4) провести опитування серед людей-неяпонців в Україні, даючи їм сучасні (найновіші) відео вчителів японських мовних шкіл та запитуючи, як вони б записали найбільш спірні слова (Шібуя, канджі, О(о)сака, Ю(у)кі, матча тощо). Відрядити на Контрактову площу студентів :) і в інших містах теж. Можу сама доєднатися. Це треба для вимог _практичного_ правопису, бо ми так зробимо парову машину, якою ніхто не зможе на ділі користуватися.
7	Наука передбачає не голосування, а застосування наукового методу. Метод – це застосування принципів українського правопису: фонетичний, морфологічний, історичний. Провідний – фонетичний. Для порівняння фон (звуків мовлення) доцільно застосовувати метричний метод.

Від авторки: було прийнято рішення оприлюднити отримані дані в «сирому» вигляді як часткову візуалізацію суспільного обговорення проблеми уніфікації правил ЯУПТ та не надавати в цій роботі власних висновків, щоб залишити кожному висловлену думку й ідею без оцінок, які можуть уплинути на зміст прочитаного.

Щиро вдячні кожному учаснику опитування за приділений час і висловлені думки та пропозиції. Сподіваємось, що отримані результати зможуть бути використані для подальших кроків у питанні уніфікації ЯУПТ.

Розглянуто на засіданні кафедри корейської і японської філології, протокол № 3 від 17 жовтня 2025 р.